

erat. Unde merito querendum venit, cur injuria divino cultui facta in minori injuriantium numero vindictam suam luat? Sed facilis est ad hoc responsio : quia Deus precipue illos punire voluit, qui idololatriam promoverant, illiusque auctores et capita fuerant, quia hi non solum propriarum culparum rei existunt, sed etiam omnium illorum exemplum ad alios transfunditur. Et ideo S. Isidorus Pelusiota ait : Cum omnes pene in deserto vitulum effecissent, quidam poenas dederunt, (hoc est fortasse, qui scelus auspicati erant) : quidam autem veniam consecuti sunt li nempe, qui per fraudem et imposturam illorum vestigiis institerant. Et enim illi aliqua ex parte excusabiles censeri debent, qui malo Principum et Prælatorum exemplo provocati erant, quia hoc illos incantat, illorumque scelus certo quodam modo canonizat. S. ISIDOR, *Pelus.* l. III, *ep.* CLII.

Questio est, quæ fuerit origo idololatriæ, quæ insatiabile inferni barathrum, demones pro diis adorati faciendo, per tot sæcula implevit? nimirum antiquus serpens, considerans, homines ad delicias, voluptates, gulam, avaritiam, vindictas, et similia scelera vehementer esse propensos, deos adinvenit; hinc illorum appetitibus valde proportionatos, ut peccata prædicta per exemplum deitatis, quam venerabantur, non solum impunitate gauderent, verum juxta falsam illorum fidem, per imitationem meritum conciliarent; sic enim pro impudicis adinvenit impudicam deam Venerem; pro avaris Mercurium? pro vindicativis Martem, denique Bacchum pro epulonibus. *Mansi disc.* x, 1.

Considerabilis est quædam S. Hieronymi super Daniele scribentis ponderatio; ut enim statua illa antea adorationis cultum reciperet, sequens emanavit edictum, ut scilicet Satrapæ et Principes primi essent, qui coram illa genua sua flecterent; ait enim Sacer Textus : *Tunc congregati sunt Satrapæ, Magistratus, et Judices, Duces, et Tyranni, ac Optimates, qui erant in potestatibus constituti, et universi Principes gentium, ut convenirent ad adorationem statuæ; tametsi enim per quotidianam experientiam videamus, quod infima plebs, et fex hominum prima esse soleat, quæ matutino tempore surgens, ad satisfaciendum devotioni propriæ Ecclesiam adeat; e contra vero Nobiles, et Principes ultimi esse consueverint : nihilominus Rex ille sapienti consilio statuit, ut Princi-*

pes primi essent, qui statuum illum adorarent; cujus rationem Sanctus Hieronymus indicat, dum ait : Principes congregantur ad adorandum, ut per Principes seducantur et gentes. *Ibid.* n. 3.

Apud Jeremiam Deus introducit, in hæc verba loquens : *Ecce ad te, mons pestifer, ait Dominus, qui corrupisti universam terram, et extendam manum meam super te, et dabo te in mortem combustionis.* Enim vero nullus est morbus, qui communiter in universum populum magis dilatetur, quam pestis, nulli enim parci sexui, conditioni, aut professioni personarum; at vero quando ipsos quoque Principes inficit, signum est, quod stragem quamdam faciet irremediabilem; utique oraculum Propheticum non sine misterio hanc adduci similitudinem, quia quando in Superioribus, et Magnatibus scandalum reperitur, subito omnes inde inficiuntur. (JEREM. 51.) Montes pestiferi, inquit Bellovacensis, sunt Majores, quorum corruptio derivatur in inferiores. Unde Principis alicujus scandalosi regimen, per Cathedram, e qua docetur, et leges promulgantur, denotatum, cathedram pestilentiæ appellatur, de qua Psalmista ait : *Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiæ non sedit.* (Psal. 1.) Tunc autem, Hugo de S. Victore ait; recte cathedra pestilentiæ fit, quando pravum opus in exemplum veniens plures corrumpit. *Bell.* p. 3, *spec.* l. III, *dist.* VII, *Ps.* I.

SOCIETAS.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est duorum, pluriumque conjunctio, contracta ob commodiorem usum, et questum uberiorem. Sive est adunatio hominum ad aliquid perficiendum, ut S. Thomas definit. (S. Tho. in *opus. cum. Reli. impugn.* v.) Unde Aristoteles ait : Sunt Societates omnes quedam velut partes civilis societatis. Conveniunt enim homines emolumentum alicujus causa, et ut suppedient aliquod, quod ad vitæ usum, cultumque pertinet. Putant aliqui Socium a Sodali in hoc differre, quod socius proprie dicitur, qui in re seria, ac laboriosa juvat alterum; sodalis autem, qui in rebus levioribus, alteri societatem præstat. *Arist.* l. VIII, *Eth.* c. IX.

DIVISIO. — Dividitur in *bonam* et *malam*; illa est, quæ inter bonos et virtuti deditos reperitur; ista, quæ a malis et scleratis hominibus mala intentione contrahitur.

EX S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Omne animal diligit simile sibi : sic et omnis homo proximum sibi, omnis caro ad similem sibi conjungetur, et omnis homo simili sui sociabitur. *Eccl.* XVIII, 19.

SOCIETATIS UTILITAS. — Melius est, duos esse simul, quam unum; habent enim emolumentum societatis suæ : si unus ceciderit, ab altero fulcietur. Væ soli, quia cum ceciderit, non habet sublevantem se. Et si dormierit duo, fovebunt se mutuo, unus quomodo calefiat? et si quispiam prævaluerit contra unum, duo resistunt. Funiculus triplex difficile rumpitur. *Ec.* IV, 9.

SOCIETAS BONA. — Elegi abjectus esse in domo Dei mei magis, quam habitare in tabernaculis peccatorum. *Ps.* LXXXIII.

Quæ participatio justitiæ cum iniquitate? *II. Cor.* VI.

Fidelis Deus, per quem vocati estis in societatem Filii ejus Christi Domini nostri. *I. Cor.* I.

Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris, et cum electo electus eris. *Ps.* XVIII, 26.

Qui cum sapientibus graditur, sapiens erit : amicus stultorum similis efficitur. *Prov.* XIII, 20.

Cum viro sancto assiduus esto, quemcumque cognoveris observantem timorem Dei. *Ec.* XXXVII, 15.

Ece quam bonum, et quam jucundum, habitare fratres in unum. *Ps.* CXXXII, 1.

Ubi duo vel tres fuerint congregati in nomine meo, ibi sum in medio eorum. *MATTH.* XVIII, 20.

Si videris sensatum, evigila ad eum, et gradus ostiorum illius exerat pes tuus. *Ec.* VI, XXXVI.

Oculi mei ad fideles terræ; ut sedeant mecum : ambulans in via immaculata mihi ministrabat. *Ps.* c, 6.

Ferrum ferro acuitur, et homo exacuit faciem amici sui. *Prov.* XXVII, 17.

SOCIETAS MALA, EJUS FUGA ETC. — Qui tegerit piecem, inquinabitur ab ea : et qui communicaverit superbo, induet superbiam. *Ec.* XIII, 1.

Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis, ne ambules cum eis : prohibe pedem tuum a semitis eorum; pedes enim illorum ad malum currunt. *Prov.* I, 18, et 15.

Discede ab iniquo, et deficient mala abs te. *Ec.* VII, 2.

Exit de illa populus meus, ut ne participes sitis delictorum ejus, et de plagis ejus non accipiatis. *Apoc.* XVIII, 4.

Recedite, recedite, exite inde, pollutum nolite tangere, exite de medio ejus. *ISAIA.* LII, 11.

Recedite a tabernaculis hominum impiorum, et nolite tangere quæ ad eos pertinent, ne involvamini in peccatis eorum. *Nu.* XVI, 26.

Cum fatuis consilium non habeas; non enim poterunt diligere, nisi quæ eis placent. *Eccl.* VIII, 20.

Cave, ne unquam cum habitatoribus terræ illius jungas amicitias, quæ sint tibi in ruinam. *Exo.* XXXIV, 18.

Quis miserabitur incantatori a serpente percussu, et omnibus, qui apropiant bestiis? et sic qui comitatur cum viro iniquo, et obvolutus est in peccatis. *Eccl.* XII, 13.

Beatus vir, qui non abiit in consilio impiorum, et in via peccatorum non stetit, et in cathedra pestilentiæ non sedit. *Psal.* I.

Denunciamus autem vobis, Fratres, in nomine Domini nostri Jesu Christi, ut subtrahatis vos ab omni fratre ambulante inordinate. *II. Thes.* III.

Non habitaveris cum viro furioso, ne forte discas semitas ejus, et sumas laqueos animæ tuæ. *Prov.* XII.

SOCIETATIS MALE DAMNUM. — Commixti sunt inter gentes, et didicerunt opera eorum, et servierunt sculptilibus eorum, et factum est illis in scandalum. *Ps.* cv.

Filii adominationum fiant filii peccatorum, et qui conversantur secus domos impiorum. *Ec.* XII, 8.

EX SS. PATRIBUS, ET DOCTORIBUS.

QUALITAS. — Inter bonos bonum esse, salutem habet, inter malos vero, etiam laudem : illud tantæ felicitatis est, quantæ etiam securitatis; hoc tantæ virtutis, quantæ difficultatis. Quale nempe est illud, tangere piecem, et non inquinari ab illa, in igne sine læsione versari. S. BER. in *epist.*

Hoc unicuique proprium est, ut, qualis

ipse fuerit, tales sibi conjungi et alios velit, ut diversitatem vitæ refugiet, atque hoc imitandum imprimat, quod amat. Nihilominus ab hac regula lubricam sanctus Bernardinus excipit juventutem, severa disciplina, et magna indignam custodia: proindeque ait: sequatur conversationis electio, ut adjungatur probatissimis quibusque senioribus. In iis, qui cum juvenibus conversaturi sunt, eandem minime requirit ætatem et professionem, quin potius annos plures, auctoritatem, et prudentiam eminentiorem, cujus hanc assignat rationem: nam ut æqualium usus dulcior, ita senum tutior est, qui magisterio quodam edocti vitæ colorant mores adolescentium, et velut murice prohibitatis inficiunt. Non nego equidem, juvenibus gravem, quandoque esse maturiorum conversationem; ast oculus in id, non quod oblectat, sed quod utilitatem animarum affert, bonosque mores promovet, convertendus est. S. BERN. l. IV, *Pharet.* xxii.

Inter profanos sanctus, inter obscenos mundus, pius inter impios, bonus inter malos, tamquam smaragdus in luto, tamquam margarita in arena est. *Orig. in xxx. ibid.*
Qui cum pejoribus conversari appetit, satis se depravatum ostendit. HUG. VICT. *de instt. novi.* v.

Conversari sic debet Christi minister, ut ex moribus exterioribus compositiones interiores existuntur. PETRUS BLESSENSIS. *opus.* ix.

Pauca est societas, in qua non sint pravi homines inter bonos. BERN. l. I, *Jud.*

NECESSITAS. — Qui prius fueras Canonicus Regularis, factus es Canonicus Insularis. Solitudinem Congregationi prætulisti, et Insulam Claustro, fecisti te anathema fratribus tuis, terram promissionis pro Ægypto, pro Babylone Jerusalem, et cælum deseris pro inferno. Quid tibi, et solitudini? Multos in discrimen animi solitudo dejecit. Erraverunt in solitudine quidam, et a serpentibus perierunt. GREG. *in Regist.*

Quam vera sit hæc sententia (væ soli etc.) ego novi, qui triginta annis, et eo amplius vices Episcopi in diversis provinciis, et diocesis habui. Qui in hoc articulo, quo Religiosi vel soli vadunt in viis, vel soli manent in curiis, horrenda mala, horrenda scandala, horrendaque pericula frequenter audivi, quæ nunquam sustinuissem adjuncto socio, vel fecissent. THOMAS *Contip.* l. II, *apud.* l. § 2.

Volenti perperam agere, et desertum abundantiam habet, et nemus umbram, et silentium solitudo. Malum quippe, quod in me videt, nemo arguit. Ubi autem non timetur reprehensor, securus accedit tentator, licentius perpetratur iniquitas. In conventu vero bona, si quæ facis, nemo prohibet; mala autem si facere vis, non licet, mox enim a pluribus comperitur, arguitur, emendatur. S. BERN. *apud Nissen. Phanic.* l. IV, i.

Dicam, quod sentio, etsi invite ab improbis audiatur. Credo, solis, et sine socio foris ambulantis, mille infortunia, et plura, quam credi potest, sæpius occurrunt, in quibus nec opere, nec saltem animo offenderent, si justus fratris socius affuisset. *Contip.* l. cit.

ÆQUITAS. — Tu autem, si in civitate aliqua sis habitaturus, de aere curiose inquis, an sit salubris, num temperatus, num siccus? de anima autem rationem inituros, non es sollicitus de eorum consuetudine, qui cum ea sunt congressuri, sed temere, et inconsiderate eam omnibus permittis? Die tu mihi, quomodo veniam assequeris, si eam sic negligis? CHRYS. *in Ps.* IV.

UTILITAS. — Ubi multi unus, et unus non solus, sed in pluribus, hinc vite instituto quid est, quod jure æquiparari possit? quid beatus dici? Quid hac conjunctione, et unitate aptius excogitari? Quid elegantius fingi mutua inter se morum animorumque comperatione? Hic infirmo parata medicina, hic tristis sua habet solatia, hic rerum necessarium ignarus magistros, hic debilis confortationem, hic tepidus calorem; et si quis cadat, plurimos, qui manum offerant, et erigant; et si stet, innumeros, qui confirmet vel sustentent, ne ruat. Hæ sunt Cœnobiticæ utilitates; solitariæ autem conversationis incommoda illa, quæ toto hoc capite carptim perstrinximus. Hinc accipimus, quantum Patri Basilio Magno debeamus propterea, quod Monachos solitarios ad communem in sanctis Conventibus vitam adduxit, quos proinde a procellosis periculis tempestatibus ereptos, in tranquillo tutissimoque portu constituit. S. BASIL. *in Consti.* XIX.

Undenam existimas eos, qui deserta incoluerunt, admirabiles et claros evadere? nonne quod strepitus, et fora fugiant? nonne quod longe a fumo negotiorum, quæ sunt in medio, se collocarint? eos ipse quoque

imitare, in media civitate solitudine perséquens. Quomodo hoc autem erit; si fugias improbos, si bonos sequaris; ita enim majorem percipies securitatem, quam qui in desertis habitant, non solum in iis, qui prosunt. Si enim malos quidem fugias, bonos autem sequaris, utrinque et virtus augetur, et decrescet vitium. S. CHRYS. *in Psal.* IV.

Duplex affert lucrum, inquit S. Bernardinus, societas bonorum: primum est, cognitio malorum ad evitandum; nam ubi plures virtuosissimi simul congregati sunt, habentes plures spirituales oculos, plura vident, perspicacioresque sunt, atque amplius oculati ad evitandum mala; nam quod unus non cognoscit, alius intellexit, et cautius unus per alium incedere noscit. Virtuosus utens societate, diversa sibi potest promittere subsidia. Juvatur, inquit idem Sanctus, a sociis contra insurgentes tentationes, consiliis, et exhortationibus sancti. S. BERN. *Sen. apud Mansi di.* XIV, n. 8.

Ubique inter admiranda opera, et reverenda secreta, Sancto Moysi individuum adhaerebat Jesus; unde factum est, ut, qui fuerat socius conversationis, fieret successor potestatis. S. AMBR. l. II, *offic.* c. XX.

Qui sancto viro adhaeret, ex ejus assiduitate visionis, usu locutionis, exemplo operis, accipit, ut accendatur in amorem veritatis, peccatorum suorum tenebras fuget, in desiderio lucis exardescat. S. GREG. *ho. v. in hom.*

SOCIETAS BONA. — Ad instructionem jungi bonis plurimum proficit, et ad probitatis testimonium. Ostendunt enim adolescentes, se imitatores esse, quibus adhæserint, et ea convalescit opinio, quod ab his vivendi acciperit similitudinem, cum quibus conversandi hauserint cupiditatem. S. AMBR. l. I, *offic.* c. XLV.

Bonus sic malo connectitur, ut aut pares reddantur, aut cito ab invicem separentur; amicitie enim pares aut querunt, aut faciunt. S. CHRYS. *sup. Mat.*

Amabilis socius est omnibus officiosus, et nulli onerosus, quia devotus ad Deum, benignus ad proximum, sobrius ad mundum; Dominus servus, proximi socius, mundi dominus, superiora habet ad gaudium, æqualia ad consortium, inferiora ad servitium.

Melior est societas simplicis inter sapientes nutriti, quam prudentis cum peccatoribus educati. Dulcior est vita sapientis aspera in-

ter sapientes, quam dulcis inter insipientes. S. PETRUS CHRYSOLOGUS.

Sancta conversatio confundit inimicum, ædificat proximum, glorificat Deum. ISID. II, *sol.*

Conversationis bonæ vir cœlestia amat, terrena despicit. S. GREG. *in I. Reg.*

SOCIETAS MALA. — Rerum natura est, ut, quoties bonus malo conjungitur, non ex bono malus melioretur, sed ex malo bonus contaminetur; diversitas enim rerum nunquam potest habere concordiam, et multos sollicitat felicitas nefanda. S. CHRYS. *sup. Mat.*
Ante ignem consistens, etsi ferreus sis, aliquando dissolveris: proximum periculo diu tutus non eris. Per assiduitatem cito peccat homo. Sæpe familiaritas implicavit, sæpe occasione peccandi dedit, sæpe, quod voluntas non potuit, assiduitas superavit. ISID. l. II, *soliloq.*

Melius est habere malorum odium, quam consortium. Sicut bona multa habet communis vita Sanctorum; sic plurima mala affert societas malorum. *Ibid.*

Agnoscite, dilectissimi, et expavescite consortia eorum, qui salutem impediunt animarum. Horrendum penitus sacrilegium, quod et ipsorum videtur excedere facinus, qui Domino majestatis manus sacrilegas injecerunt. S. BERN. s. i.

Gratulandum est, cum mali de Ecclesia separantur, ne columbas, ne aves Christi sava sua et venenata contagione præderunt. Coherere, et conjungi non potest amaritudo cum lumine, pluvia cum serenitate, pugna cum pace, cum fecunditate sterilitas, cum fontibus siccitas, cum tranquillitate tempestas. S. CYPR. *de simpl. Prælat.*

Deplorandus ille status est, ubi jam non vitis excusatio, sed auctoritas datur: nullum enim malum difficilius extinguitur, quam quod multitudinis consensu asperitur, et excusatione blanditur. S. CYPR. *in Ps.* XLVIII.

Nec mirum est, si fragilis perversi socius perversus efficitur, cum in terra, et in cœlo perversa societas perversi satanæ perversam fecerit tertiam partem stellarum, id est, Angelorum cœli, et misit eas in terram. Prima pars fuit, quæ divinæ voluntati adhæsit; secunda, quæ vacillavit, sed laudem Deo conjuncta est; tertia vero, quæ ex seductione Luciferi perversi socii a Deo perversa fuit, et misit eas in terram. S. BERN. *Sen. v. in Domin.* 3, *Pent.* n. 2.

Mala societas corruptionem seminat, ruinas ædificat, perditione gaudet, interitum fovet, confusionem mercatur, criminationes exaggerat, et per infinita dedecora, simplices mentes invehit in perditionem. S. CRP. *de singul. Cler.*

Mira res! tanta est malitia, quam docente diabolo quidam perversi discunt, ut multas nequicias per eos in mundo dæmones operentur, quas operari quodammodo nequirent per se ipsos, majoremque potestatem habent sancti viri super dæmones, quam super hos perversos homines. In hujus mysterium Dominus, convocatis duodecim discipulis suis, dedit eis potestatem spirituum immundorum, ut egerent eos: et non dedit eis potestatem super homines malos. S. BERN. *Sen. l. c.*

Versari inter spinas, et minime lædi, divinæ potentiæ est, non virtutis tuæ. S. BERN. *s. 48. in Cant.*

Vitæ usum cum improbis hominibus plane suillum agnoscens sapientissimus per Moysen pædagogus, seniori populo porcis vesci prohibuit, significans non oportere eos, qui Deum invocant, cum impuris versari hominibus. S. CLEM. *Alex. l. III, c. XI, ped.*

Societas mala res contagiosa AUGUST. I. II, *Conf.*

Corrumpunt bonos mores confabulationes pessimæ. HIER. *ad Nep.*

Societas malorum incorrigibilium fugienda est. GREG. *in Ezech.*

EXEMPLA CATHOLICA EXTERNA.

FUGA SOCIETATIS MALE. — Noe, cæteris omnibus dissolutam vitam agentibus, solus ipse arcam parabat, et in diluvio intrabat. GEN. VII.

Tobias Senior, cum irent omnes ad vitulos aureos, quos fecerat Jeroboam Rex Israel, solus ipse fugiebat consortia omnium, sed pergebat in Jerusalem ad templum Domini, et ibi adorabat Dominum Deum Israel. TOB. I.

Matthias ab Antiocho ad gentilissimum compulsus, dicebat: Etsi omnes Gentes Regi Antiocho obediunt, ut discedat unusquisque a servitute legis patrum suorum, et consentiat mandatis ejus, ego, et filii mei, et fratres mei obediemus legi patrum nostrorum. I. *Mac. II, 39.*

Joseph Patriarcha tantopere exosus est malam societatem, ut ne mortuus quidem

inter Ægyptios morari voluerit, sed reliquias suas asportari jusserit. GEN. I, 24.

De Job scribit Origenes, quod fuerit tamquam columba inter raptrices aquilas, tamquam agnus in medio luporum diripientium, tamquam stella in medio nubium tetricarum. Item justus inter injustos, inter profanos sanctus, inter obcenos mundus, pius inter impios, bonus inter malos, tamquam smaragdus in luto, tamquam margarita in arena. Cum ergo inter tales esset, non fuit talis, quales illi: cum inter impios esset, non declinavit ad impietatem: cum esset inter injustos, non est commistus eorum injustitiis, sed permansit in medio impiorum tamquam adamas immobilis, tamquam lucerna inextinguibilis, tamquam lumen, quod immutatur, tamquam radius, qui non occidit. Sic etiam nos oportet esse, o amici, ut fulgeamus tamquam luminaria cœli in mundo, verbum vitæ continentes in diem Christi. ORIGEN. *in lib. Job.*

De S. Joanne Baptista canit Ecclesia:

Antra deserti teneris sub annis,
Civium turmas fugiens, petisti,
Ne levi posses maculare vitam
Crimine linguæ.

In offic. diei.

Arsenius interrogatus, cur tantopere hominum consortium fugeret, non posse se cum Deo simul, et hominibus vivere, respondit. *Vita PP.*

De Christo Isaias Abbas dixit: Nec Dominus Jesus prius ascendit in Crucem, quam Judam expulisset e medio discipulorum. In Collegio Apostolico Christus suam fundaverat Ecclesiam sponsam, quam acquisivit Sanguine suo, nolebat itaque Redemptor Judam post mortem suam reliquos inter demorari discipulos, prævidens, illos ex hujusmodi commercio, contaminationis incursum periculum, siquidem modicum fermentum totam massam corrumpit. (ISAÏ, *Ab. cr. XXII.*) Hinc et S. Leo, postquam, inquit, Judas persuasus a diabolo, discessit a Christo, seque a corpore Apostolicæ unitatis abscedit, nullo Dominus pavore turbatus, sed de solâ redimendorum salute sollicitus, omne temporis spatium quod a persequentium vacabat inuentu, mysticis sermonibus, sacratæque doctrinæ, sicut Joannis Evangelio declaratur, impendit, elevans ad cœlum oculos, et pro universa Ecclesia supplicans Patri. Notat autem Sanctus, Christum non ante pro

sua Patrem exorasse Ecclesia, nisi separato prius traditore. Quia nimirum, sicuti (juxta tritum proverbium) unicus peccator pessundat navigium, ita prævidebat Christus, unico scelerato et traditore Juda inter Apostolos reliquos permanente, mysticam suam posse periclitari navim. Noverat perfectissime Verbum incarnatum, quantum Ecclesiæ triumphanti damnus solus intulerat Lucifer, tertiam ex firmamento secum in abyssum trahens stellarum partem, quo exterminato, inquit S. Joannes, *audivi vocem magnam de cœlo dicentem, nunc facta est salus, et virtus, et regnum Dei nostri, et potestas Christi ejus, quia projectus est accusator fratrum nostrorum.* Paulo ante præmiserat, dicens: *Angeli ejus, præliabantur cum dracone, et draco pugnavat, et Angeli ejus, et non prævaluerunt, neque locus inventus est eorum amplius, et projectus est draco ille magnus, serpens antiquus, qui vocatur diabolus, et satanas.* S. LEO *s. VII, de Pass.*

S. Joannes Apostolus, teste D. Irenæo domum quandam ingressus, ubi ex improvviso Cerinthum reperit hæreticum, sine mora inde prosiivit, clamans, et vociferans: Recedite, profugite, timeo namque loci hujus exterminium, vel ob unius impij istius præsentiam. S. IREN. I. III, *adv. Hær. c. VIII.*

S. David de seipso fatetur: *Quoniam misericordia tua ante oculos meos est, et complacui in veritate tua: ideo non sedi cum concilio vanitatis, et cum iniqua gerentibus non introibo: odivi Ecclesiam malignantium, et cum impiis non sedabo.* PSAL. XXV.

B. Egidius interrogatus, an quis in sæculo Dei gratiam, et salutem assequi posset, respondit: Potest utique, ego tamen malo vel unicum gratiæ gradum in Religione, quam decem in mundo; illa namque gratia facilius crescit et conservatur, siquidem Religio a malis divinæ gratiæ oppositis conversationibus et exemplis sequestrat, plurimamque in spiritualibus subministrat opem, sæculum autem bene operantibus mille infert præjudicia. MANST. d. XII, n. 7.

Polycarpus discipulus Joannis Apostoli Martioni hæretico forte occurrens, cum ab eo, an se agnosceret, interrogaretur, respondisse dicitur; Agnosco, agnosco diaboli primogenitum. Itaque docet haud molliter cum hujusmodi hominibus loquendum esse, si quando loqui, necesse fuerit. Car enim dissimulemus eosdem nos habere inimicos,

quos Dei esse noverimus, tanto majore odio dignos, quanto dolosius catholicæ insidiantur veritati. MARULL. I. III.

Antonium Abbatem Alexandrinum dicere solitum ferunt, non expedire Christi servis, eorum qui sæculo servant permanente, mysticam suam posse periclitari uti; sicuti enim pisces de aqua eductos continuo languescere et emori solere, sic Monachum extra cœnobii septa vagantem, si quicumque confabulationi vacaverit alienorum, ad cordis tepiditatem redigi, et circa spiritualia exercenda effici tardiorum. *Idem ib.*

DAMNA MALE SOCIETATIS. — Refert Petrus Alphonsus, quod duo Clerici euntes per quandam civitatem, in quadam taberna audierunt dulcissimos cantus, et accedentes invitati per residentes, ita dixit unus alteri: Dixit sapiens, quod non est transcendendum per sedes gentis iniquæ, sed fugienda sunt, et ideo nullo modo intrabo. Aller vero lætus ex dulcedine cantus et aviditate potus, intravit ad eos, altero recedente. Dum ergo ibi fruerentur lætitia, subito venit Rector civitatis, et cepit eos omnes eo quod alibi fecissent homicidium. Et cum omnes fuissent adjudicati suspensio, et Clericus una cum eis, dum esset in morte, cœpit dicere intra se: Nunc cognosco, et experimento percipio, quod malum est cum malis se associare; vestem suam, quando potest, non lavare; panum pretiosissimum in manibus mali sartoris ponere; vos balsamo plenum in latrinam projicere; sed quia tarde dolui, justum est, ut sim damnatus. SPENC. EX. S. V. *Soc. ec. III.*

D. Petrus, quando gloriosissimam emisit Divinitatis Christi confessionem, quando ferventissimi amoris adactus incendiis, ad mortem, et quæcumque alia per Magistro toleranda sese obtulit supplicia, in Christi, et Apostolorum debebat societate: Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris. At perjurus inter reprobos et sacrilegos Caiaphæ ministros, *sedebat cum ministris.* Ecce vobis infallibilem regulam: *Cum perverso perverteris.* Fac, elice, repete quæcumque volueris proposita bona; in virtutibus profeceris, nequamquam sufficit; si namque temerarius malorum te consortiis ingesseris, certus esto, quod cum perverso perverteris. MANST. d. III, n. 6.

Missus ad Jeroboam Prophetam, qui immitentia ei supplicia denuntiaret, ad probandum missionis suæ veritatem, altare divi-

sit, brachium Regis exsicavit, quod et postea rogatus pristino restituit vigori, et tandem omnia Regis Jeroboam, quantumvis preliosa, repudiavit munera: *Si dederit mihi mediam partem domus tuæ, non veniam tecum, nec comedam panem, nec bibam aquam in loco isto; sic enim mandatum est mihi in sermone Domini præcipientis.* Eumdem nihilominus thauraturgum tantæque sanctitatis virum, ipso eodem in die reperimus miserabiliter interemptum. Invenit eum leo in via, et occidit, et erat cadaver ejus projectum in itinere, in pœnam scilicet transgressionis legis divinæ, dum contra Dei præceptum falso se adjunxit Prophætæ; qui multo cum artificio et stratagemate miserum pervertit, inquiens: *Et ego Propheta sum similis tui, et Angelus locutus est mihi in sermone Domini, dicens: redue cum totum in domum tuam, ut comedat panem, et bibat aquam: sefellit eum, et reduxit secum.* III. Reg. c. XIII.

Alipius Romæ, cum ab amicis ad amphitheatrum invitus fuisset perductus, repente insano ludorum gladiatorum amore fuit correptus: spectavit, clamavit, exarsit. S. ATR. I. VI, Conf: c. VIII.

Zwollis, oppido insigni Trajectensis Diœcesis, quidam scholares sua concessione uti volentes, eo pacto lusingi campos intraverunt, ut hi, qui ludentes amitterent, bibendam illo vespere cerevisiam soli solverent, suosque victores ab expositione tutarent. Cumque hujusmodi lusibus diem duxissent in vespere, ac sufficiente simbolo facto remeandum viderent, unus ex illis, qui eorum signifer atque dux ad insolentiam videbatur, quoniam, inquit, sufficiens symbolum lusuum judicio factum est, abundatque pecunia hoc vespere in potibus consumenda, nunc quia urgentibus tenebris est oppidum repetendum, vel semel adhuc ea lege ludamus, ut, quisquis nostrum victor extiterit, quodcumque libuerit, eo pacto aliis imperet, ut, qui imperantis jussa implere contempserit, unus et solus futuræ cœnæ solvat impendia, atque sic lucrata hæctenus pecunia in aliud tempus reservetur. Placet omnibus concepta propositaque inventio, et reparato ludo, quisque, ut sic præcipere ceteris liceat, arte atque industria, qua potest, elaborat. Verum quia frequenter feliciora fata pravis ardent, soleatque improbos comitari fortuna secundior, is, qui omnibus nequior erat, juvante victoria, præceptor effectus est,

unde solemniter celebrique cœna completa, cunctis imperat, se sequantur. Quo imperato surgit nequam a cœna, exit, præcedit; ceteri ignari et nescii quo, iterum scelerosi duces subsequuntur. Heu res nefanda! ingreditur lupanar infaustus lupus, et postquam completa libidine exisset, ut similiter vicissim omnes facerent, sub pœnalis pacti evasione turpis bellua imperavit. Parent omnes nefando præcepto libenti animo; nam libidine æstabant; quod agere jussi sunt, adimplent. Unus tamen ex eis, quem non solum forma corporea, quæ in eo elegantissima erat, decorum effecit, verum etiam probitas, et honestas, necnon et virginis quidam rubor pulchris reddiderat pulchriorem, ad exitiale præceptum exhorrens, palentibus genis intremuit, petit sodales, ut liber sibi præberetur egressus, maxime quia hæctenus servasset inviolata castra pudoris, firmassetque animo, se vitam potius, quam virginitatem, perditurum. His adolescentis verbis non compuncti, sed provocati sodales, vi abstractum e collo palliolum tenent, nec se illud reddituros affirmant, nisi expectantis se femine amplexibus jungeretur. Num tu, inquam, servata castimonia unus et solus nostram omnium luxuriam irridibilis? Tam juvenis, ut obstinatam sodalium malitiam vidit, non ignarus consilii, lætos atque festivos reinduit vultus, et læcerum doloribus animum serena fronte dissimulans si omnino, inquit, libet, me vestris complexibus habere consortem, valeat nunc felix virginitas, et cum id tempus exegerit, memorem se faciat, quod hæctenus cum summa veneratione in meis sit laribus hospitata. Et cum hæc dixisset, rapido cursu se ad cubile meretricis, quasi concubiturus, ingressit. In cujus limine cum introiturus consisteret, versa in tergum fronte, ut minus notaretur, sodalibus inclamavit: Num solis Virginibus cœli patebunt? et non etiam post adulteria David, et plures alii regna meruere mansura? Ad hæc sodales in risum concitati, plausum fecerunt. Ipse tamen anxie satis in intimis cordis sui penetralibus Dominum nostrum Jesum Christum precabatur, ne caveam scorti, naufragum videlicet pelagum virginie pudoris ingressus, castitatis dispendia pateretur. Atque sic in troiens, firmatis sollicitius forium seris, ne, quid cum femina loqueretur, expectantes præjannis sodales rescirent, et gestientem in suos amplexus feminam paululum decli-

nans, hujusmodi verbis affatur: Quoniam non ignoro, infelix soror, quod te in hanc miseram, infamemque vitam non tam pudicitie odium, quam capiendæ pecuniæ amor transmiserit, ausus sum introire ad te, et nunc amotis arbitris colloqui tibi, cum tamen longe sit anima mea, ut tecum (in pudicitie vastum periculum) velim quicquam perverse agere, vel virginitatem meam, quam gratia Dei usque ad mortem inviolatam tueor, tuis, aliarumve feminarum amplexibus constuprare; quia igitur me ad te non tam lascivia invexit, quam compulsi temerata malis prava societas, redimere malo, quam violare pudorem. Interim apertis marsupis non contemnendi valoris argenteum nummum protulit, quem femina tribuens, ait: Summe hunc nummum, et secretum habere, nullique pandas, quod salvis virginittatis sigillis, abs te hac hora secesserim; alioquin si sodalibus res hæc innotesceret, se in mea damna armarent. Accepit nummum prostituta femina, et videns pudicitiam juvenis, verecundamque effigiem, admirata est vehementer adolescentem tenerum annis, tanta morum honestate, et verborum gravitate stare conspicuum, ut nec in eam, nec in quamlibet pollutu cubilis partem pudicum lamen deiecerit. Unde adhortata est eum, ne a propositi sui puritate decideret, se rem secretam retenturam sponndit, et in pace abire præcepit. At juvenis cum ad socios expectantes rediisset, et post insolentes discursus, et varios platearum circuitus, tempus profundæ noctis quiescendum præciperet, ab eis divisus, ad propria commovit. Verum quia indecens fuerat tantæ prohibiti, tam improbis sodalibus sui præbere consortium, non est passus piissimus Deus, qui semper, quos diligit, arguit, et castigat, hanc offensam impune prætergredi, sed tamquam benignissimus Pastor balantis oviculæ suæ hoc modo emendavit errorem: gradiebatur solus per viam, ut iret domum, haut parum in semetipso admirans quod potuisset illam metuendæ lænæ caveam illæsus, intactusque evadere. Cumque talia memorans, gyrate in obliquum gradu, in alium vicum divertisset, qui recto itinere ad suum hospitium dirigebat, subito vidit ante se perhorrendæ noctis caliginem personam quamdam, cujus virilis facies (nam vir videbatur) micantium astrorum lumen revincens invisa plateam luce perdidit. Qui appropinquans, dextera manu tanto ictus impetu in maxil-

lam juvenis palmam fixit, ut vi verberis in terram elisus palpigaret, dicens: Vel hoc verberere doctus prave sodalittatis virulentia contagia verare. At juvenis cum post brevissimam moram casus sui resurgeret, visurus, quisnam ipsum tam violenta alapa conternasset, nullam præter se circa se vidit. Qua ex re Angelum suum fuisse, qui divino imperio ipsum de errore commisso corrigeret, non ambigua æstimatione arbitratrus, ad hospitium alacer repedavit non minus de prodigiosa et profutura sibi correctione gavisus, quam de verberis acerbitate sollicitus. Cæterum ne phantasticum aliquid circa se contigisse juvenis crederet, et somnio se magis deceptum, quam re gesta instructum esse putaret, divina dispensatione factum est, quod per plures dies cassa maxilla in tantum distensa pelle tumuerit, ut ad aliquot dies in publicum procedere, tanta genarum disparilitate, vereretur. O felix justis rigoris, et e celsissimis cœlis missa censura, quæ, dum unius errorem digno verberere cecidisti, evidens dedisti documentum posteris, quantum Deo Angelicus displicat, insontem adolescentem ætatem insolentibus sodalibus commiseri. SPEC. EX. ANGEL. c. XX.

Josaphat ob societatem eum Achabo initam, prope interemptus esset, sed et a Jehu audire debuit: Impio præbes auxilium, et his, qui oderunt Dominum, amicitia jungeris, et idcirco quidem iram Domini merebaris, sed bona opera inventa sunt in te. II. PARAB. XIX, 2.

Petrus, licet animosissimus, ubi in domo Caiphe impiis militibus se miscuit, Dominum negavit. MATT. XXVI, 70.

Adolescens, quem S. Joannes Evangelista Episcopo cuidam commendat tamquam depositum suum, consuetudine malorum sodalium non latro modo, sed princeps jugrosium factus est. EUSEB. I. III, c. XXXIII.

Gordiana S. Gregor. Magni amita, licet sanctissimo sororum suarum Tharsilla, et Emiliane exemplo frueretur, tamen, quia plus æquo consuetudine læcerum puellarum gaudebat, post mortem sororum misere seducta est. S. GREG. I. IV, Dial. c. XVI.

S. Augustin. de seipso scribit: Præcepit ibam tanta cæcitate, ut inter cœlestes meos me puderet minoris dedecoris, quam audiebam eos jactantes flagitia sua, et tanto gloriantes magis, quanto magis turpes essent: licebat malum facere non solum libidine

facti, verum etiam laudis. Quid dignum est vituperatione, nisi vitium? ego, ne vituperarer, vitiosior me fingebam fecisse, quod non feceram, ne viderer abjectior, quo innocenter eram; et ne vilior haberer, quo eram castior. Ecce cum quibus comitibus iter agebam platearum Babyloniarum, et volutabar in cœno tanquam in cinnamomo, et unguentis pretiosis. S. AUG. I. II. *con. c. IX.*

SOCIETATIS BONÆ FRUCTUS, ET UTILITAS. — De Jacobo Patriarcha ait Scriptura, quod ad Laban scerum dixit: Modicum habuisti, antequam venirem ad te, et nunc dives effectus es; benedixit tibi Deus ad introitum meum. GEN. XII, 30.

Sed et Putipharis domi benedixit Dominus propter Joseph, tam in ædibus, quam in agris, cunctam ejus substantiam. GEN. XIX, 5.

Sodoma servata fuisset ab incendio precibus Abraham Patriarchæ, si vel decem justis reperti in ea fuissent. GEN. XVIII, 32.

Cum aliquando sancto cuidam Eremitæ revelatum fuisset, cum brevi moriturum, Monasterium ille accessit, et suscipi petit; mirantibus vero Monachis, quod in senectute primum recipi peteret, respondit, sibi mortis horam, et transitum suum revelatum esse, qui cum periculosus sit, malle se inter fratres, quam solitariam peragere. Itaque receptus, et paulo post mortuus est. *Disc. sep. LVI. lit.*

Tossorius S. Paulæ filius, quæ sanctitatem ex S. Hieronymi imbibit conversatione, conjugem duxit Lætiam, filiam pagani, et antiquæ superstitionis Pontificis Albini, qui idololatra et implacabilis Christiani nominis hostis, in ultimis vitæ suæ annis, hujus generis sui societatem frequentans, tota obstupescente Roma, in devotum mutatus est catholicum. *BERN. an. 482, n. 40.*

Sicuti secularium et potentum consortium iis, qui sæculo renuntiarunt, fugiendum est, ita omnibus sanctorum quaerenda familiaritas, quos vel vidisse incitamentum virtutis est. Hilarion visendi Antonii cupiditate ardens, eremum adiit, ac statim ut illum vidit, habitum mutavit, religionis propositum suscepit, duobus fere mensibus juxta eum mansit contemplan ordinem vitæ ejus, morumque gravitatem, quam creber in oratione, quam humilis in suscipiendis fratribus, severus in corripiendis, alacer in exhortandis et ut continentiam ciliquique ejus asperitatem nulla unquam infirmitas frau-

geret. His imbutus exemplis in solitudine recessit, tantaque præstitit sanctitate, ut ubique latebras quaeritas nusquam latere potuerit, miraculis eum semper prodentibus. Usque adeo quidem adliæ aliquando Antonium, et cum Antonio fuisse juxta. Hoc ita nonnumquam usu venire et Propheta disertissime testatur dicens: Cum sancto sanctus erit, et cum electo electus eris, et cum perverso perverteris. *Ibid.*

EXEMPLA DOMESTICA.

Tempore S. Ignatii Loyolæ, prout in vita ejus traditur, Romam venit juvenis quidam Lutheranus, præclarissima ex æquo præfalgens origine, ingenio atque indole, qui suam infrenis per urbem disseminare hæresis venenum, ecclesiasticos extreme calumniari, aliaque similia impietatis adoriri molimina ausus est, nihil suppliciorum minis, nihil theologicis (quantumvis convincentibus) obstantibus disputationibus; præhabito itaque maturo consilio, expediens judicavit omnes, ut S. Ignatio consignaretur, cujus ad aliquod tempus usus consortio, hæreticalia sua detestatus est dogmata, omnimodam suam mutationem et conversionem, sanctorum illorum Religiosorum exemplarissimæ conversationis ascribens. *MANSI, I. II, c. XIII.*

P. Ludovicus Gonsalvus Minister S. Ignatii scriptis ad Joannem III Regem Lusitanæ litteris (a quo jussus erat, omnia dicta, factaque S. Ignatii accurate observare), sancte affirmavit, se nullo tempore lectioni, vel orationi ad pietatem tantopere commoveri, et ad amorem Dei accendi, quam eo tempore, quo ut minimum semel de die iuxta regulam Ministri, sanctum Patrem visitaret, ejusque conspectu et consuetudine fruere. *LANCIZ. opusc. II, s. 178.*

Haud facile fuerit inexpertis credere, quanta sit mutæ conversationis vis, et quam admirabiles cieat animum motus; quamquam enim tacendo, persuadet amoris eloquentia. Exorientis Romæ Societatis homines, non gentis, non morum, non ætatum similitudo, sed mutua ita invicem colligaverat charitas, ut et domi lætissima pax, et foris ingens hominum admiratio consequeretur. Itaque homo Germanus, cui rectam rerum æstimationem, quamvis magno suo malo hausta hæresis nondum excusserat, admiratus, quam a suis sectarum magistris exultantem frustra reposebat concordiam,

suavissimamque in tam dissimilibus ingenis charitatem, errores ultro abdicavit, illorumque se fidei permisit, quam discipulorum Christi esse, Evangelica amoris tessera comprobavit. *RH. I. I, c. III, n. 12, e nostris.*

EXEMPLA PROFANA.

Claudius Imperator Neronem in suum adoptans filium, eum disciplinæ, atque instructioni commisit Senecæ Moralis, in cujus virtuosissimi Philosophi directione per duos annos dimorans, tantos in mansuetudine fecit progressus, ut non modo nullum persequeretur Christianum, sed nec ulli, quantumvis justæ, præsumeret subscribere mortis sententiæ; ast vix cum vitiosis conversari cepit, ut primum adulatores se ejus potuerunt insinuare amicitia, novimus omnes, in quam execrabile sese præcipitarit omnium iniquitatum barathrum. *MANSI c. XI, n. 2.*

Symmachus de quodam eximia virtutis, scientiaque Philosopho, cui nomen Horus, refert, eum dicere solitum principalioribus fortunæ bonis annumerandos esse socios bonos. Inter prima numerat bona fortuna, si optimis quibusque jungatur. *SIMMAC. I. II, ep. XXXIX.*

Diogenes adolescenti formoso ad convivium eunti dixit: Noli ire, deterior redibis; reversus vero e convivio adolescens cum dixisset Diogeni: Ivi nec deterior redii; respondit Diogenes: Deterior igitur; significans fieri non posse, ut adolescens ex convivio impiorum non fiat deterior. *LAERTIUS. I. VI.*

Hippocrates, cum ei aliquando adolescens obvius fuisset, quem amator sequebatur, erubescenti adolescenti dixit: Cum his oportet ambulare, cum quibus conspectus colorem non mutes. *PLUTARCH. in Locem.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut natura tendit ad hoc, sicut vult Philosophus, ut separet nobile ab ignobili; similiter, et gratia ad hoc tendit, ut pretiosum a vili segregetur, et hoc ostendit Dominus in principio scripturæ: *Vidit, inquit, Deus lucem quod esset bona, et separavit lucem a tenebris*; per lucem boni intelliguntur, juxta illud Apostoli assertum: *Ut filii lucis ambulate*; illa a tenebris, id est, a malis sequestranda est, quia ut S. Bernar-

dinus ex Seneca probat: Convictor delicatus paulatim enervat et emollit; necesse est, aut imiteris, aut oderis; utrumque autem devitandum est; ne autem similis malus fias, cum his conversare, qui meliorem te facturi sint; illos admitte, quos tu potes facere meliores. *B. ALB. M. in Ps. cv.*

Sicut aqua elementum est fluidum et insipidum, ita pariter multi delinquant, non quia ad id a proprio incitantur genio, aut gustu, sed ut torrentem sequantur suorum sodalium. Hinc Job de quodam improbo disserens inquit: *Abominabilis et inutilis homo, bibit quasi aquam iniquitatem.* *JOB. c. XIII.*

Sicut sol sine pollutione effundit radios suos super loca et corpora non tantum immunda, ac foetentia, ac sordibus plena, ex quorum contactu, et homines, et plura alia efficiuntur, et tamen radii solis, ea contingentes, remanent impolluti; sic profecto solaris homo, et justus, juxta gratiam a Domino sibi datam, impartitur peccatoribus inquinatis, sine pollutione sui, radios salutes, vel salutares, ad gloriam summi Dei. *S. BERN. SEN., in Dom. III, Pent. art. 2, c. I.*

Sicut facilius est morbo alieno infici, quam sanitatem largiri; ita facilius est vitium contrahere, quam virtutem impertiri. *S. GREG. NAZ. in or. de S. Bas.*

Sicut terra a semetipsa, et sine ulla agricolæ industria, lolla, vepres, urticas, aliasque inutilis, ac noxias herbas, non vero triticum, vel alia utilis frumenti genera, quæ aratrum, ligonem, hominumque laborem industriamque exposcunt, progerminat; ita quoque natura nostra ad vitium proclivis, malum facillime addiscit et operatur, etiam deficientibus malis aliorum exemplis; bonum vero minime, utpote quod magistrorum regulam, et disciplinam requirit. Unde sic arguere possumus; quod si a nobismetipsis absque ullo impulsu alieno ad malum adeo proclives sumus, quanto ad id faciliores erimus, si aliorum imitatio, si stimulus, si exhortationes, si mala contubernalia nostrorum exempla accedant, quibus pervertamur, inque communem perversorum rapiamur torrentem? *MANSI, d. v, n. 9.*

Sicut aer hic ejus, quod forte attraxit, vel fragrantiam, vel foetorem acquirit; sic nos etiam quam celerissime tales evadimus, quales sunt proximi nostri. *S. GREG. NAZ. de Epist.*

Sicut proprium est ovibus imitari id, quod ab aliis fieri vident, una saltante, omnes saliant, errante una, deviant omnes; ita et potissima pars animarum fidelium dictis et malis aliorum seducitur exemplis. MANSI d. II, B. 7.

SOCIETAS MALA, EIUS FUGA, ETC. — Sicut multa bona habet communis vita sanctorum; sic plurima mala societas affert malorum; proinde sequendum est consilium Cassiodori, qui exponens illud Psalmi, *declinate a me maligni*, ait: Remedium enim est, quem converti velle non videris, vitare, si possis. S. BERN. SENENS. in *Domin.* III, post *Pent.* art. 2, c. 1.

Sicut mellis plurimo parum absinthii injectum vloeem amaritudinem inducit, mellis vero etiamsi duplum absinthio iniicitur, non poterit ejus obtineri dulcedo; ita facilis est, ut boni a malis pervertantur, quam ut hi per bona iustorum exempla et communicationem, ad bonam frugem proficiant. S. AUG. *lib. contra Donat.*

Sicut nigredo picis hæret eam contrectantem; ita superbia ei, qui communicaverit superbo. MANSI, d. IX, n. 2.

Sicut qui contagiosa inficiuntur peste, non eam contrahunt voluntarie, sed ex commercio, et praxi cum personis infectis; ita plurimi, dum malorum frequentantur consortia, eorum imberunt culpas, et vitia; longe licet inviolissimi, eorumdem incurrunt pariter penas, et dispendia. *Idem* d. IX, n. 4.

Sicut is, qui est scabie refertus, iis etiam, qui sani sunt, eam impertit; ita etiam sæpe contingit in consuetudine improborum hominum: et ideo etiam suavit Christus, non solum eos, qui sunt tales, fugere, sed etiam exseindere, sic dicens: *Si oculus tuus dexter te scandalizat, erue eum, Ibid.*

Sicut vel unicum filum infectum potest transfundere pestem; ita vel unicum verbum, gestus, vel malum exemplum unicum, quæcumque res mala, quantumvis minima, sufficiens est, ut nos contamine. *Ibid.* n. 5.

Sicut speculum quantumvis clarum et mundum, vel unico obducitur flatu; ita et anima quantumcumque pura et immaculata, per blanda amicorum colloquia et conversationes conspurcatur: Cum viro innocente innocens eris; ecce vobis speculum limpidum; Cum perverso perverseris; ecce vobis idem, vel unus perversi communicatione et consortio obtectum. *Ibid.* n. 9.

Sicut venenum artificialiter factum conficitur ex commixtione plurium frigidorum, et dum res frigida frigidis copulatur, frigiditas augetur, et sic naturali calori fortius adversatur; proinde contingit sæpe, quod id, quod non est per se nocivum, fit venenum ex nocivorum commixtione: sic contingit plerisque non perversis, qui cum impiis copulantur perversissimi fiunt. S. BERN. SEN. l. c. v.

Sicut muscæ morientes perdunt suavitatem unguenti; sic malus homo mixtus bonis plurimos contaminat? S. HIERON. in c. X, *Eccel.*

Sicut anceps ponit columbam, quæ confictos oculos habet in decipula sua, ad quam alie accedentes non intelligunt eam captam, et quod mirum est, cum illa, quæ non videt, capiuntur aliæ, quæ oculos habent; sic diabolus per unum excæcatum capit alios oculos. S. BERN. SEN. l. c. ar. 1.

Sicut perfecti viri perversos proximos non debent fugere, quia illos sæpe ad rectitudinem trahunt, et ipsi ad perversitatem nunquam trahuntur; ita infirmi quique societatem debent declinare pravorum, ne mala, quæ frequenter aspiciunt, et corrigere non valent, etiam delectet imitari. RABENUS I. III, in c. VIII, *Eccel.*

Sicut, qui farinam vitare cupit, et vestium pullarum candidos nævos, molam vitet, necesse est; et qui atrocem metuit cycloppum et fabrorum ferrariorum officinas ac fornaces delinare debet: ita qui a malis sociis denigrari non vult, eorum societatem declinare omni studio debet. DÆXEL. in *Nicot.* c. IX, l. I, § 1.

Sicut piscis de aqua eductus continuo languescit et emoritur: ita, qui a bona societate ad malam transit, brevi languescere, et spiritualiter mori incipit. ATHAN. in *vit. S. Anton.*

Sicut vinum dilutum colorem perdit, etsi non omnem vini virtutem perdit; ita boni nominis, ac fame colorem amittit, qui socios tam dilute probitatis admittit. DÆXEL. l. c.

Sicut tersum speculum, vel halitu solo inficitur; ita probus homo sola impropria vicinia inquinatur. *Idem* in *Nesmo* c. II, § 2.

Sicut qui piecem tangit, inquinatur ab ea; ita qui communicaverit superbo (aut alteri malo socio) induet superbiam (aut alios mores malos). ISALE, III, 11.

Sicut animalcula quædam parva sic mor-

dent, ut morsus quidem non sentiat, sed tamen graviter noceat, partemque læsam intumescere faciat; sic pravi socii oculo blandoque lædunt vulnere, et quod de Basileo scribitur, solo aspectu, vel halitu pravi exempli inficiunt. DÆXEL. l. c.

Sicut modicum fermentum totam massam corrumpit; ita unicus malus socius totam communitatem corrumpere potest. I. COR. v, 6.

Sicut malus aer assiduo flatu tractus inficit corpus; ita perversa locutio assidue infirmantium inficit animum, ut tabescat delectatione pravi operis, assiduitate pravi sermonis. S. GREG. *sup. Ezech.*

Sicut in suavissima multarum vocum consonantia, si vel una vox dissonans accedat, totam harmoniam dissolvit: ita vel unus improbus in conventu et societate bonorum moribus inter se similibus, totam plane societatis concordiam turbare solet. GRANAT. in *cum. loc. s. cxxlii.*

Sicut potentior est exigua aceti portio ad vini pretiosi dolium corrupendum, quam totum illud dolium ad exiguam aceti portionem in vinum permutandam: ita unicus malus socius potentior est ad plures perversos, quam multi boni ad unum malum emendandum. *Ibid.*

Sicut annulus annulo magnetis vim, ita socius socio vim affricat. ENGEL. in *cael. fest. Epiph.* § 3.

Sicut imperitus natator jamjam submergens socium adnatantem secum in profundum trahit; ita malus socius bonum, ipsum emendare volentem, secum in exitium sæpe rapit. *Ibid.*

UTILITAS, BONÆ SOCIETATIS. — Sicut suavia aromatum odoramenta proprium quiddam per aerem continentem spirant, quibus præsentem recreantur; ita vir bonus toti sibi commorantium contubernio salutaris, et jucundus est. S. BASIL. *ho. in Cor. Matth.*

Sicut currentes equi cursu invicem certant: ita, et optima quoque societas se invicem excitat. S. CLIM. in *comp.*

Sicut carbo frigidus accenditur ex conjunctione cum ferventibus; ita et tepidi ex adjunctione ferventium calefiunt. *Discipl. ser. lvi, lit. A.*

Sicut lux sive ignis non melius accenditur, quam aliam lucem, vel ignem applicando; ita servi Dei non facilius inflammantur, quam simul habitando. *Ibid.*

Sicut in civitate unus murus, aut turris

corroboratur ex alio; sic in corpore Congregationis unus per alium in bono solidatur. *Ibid.*

MOTIVA.

NECESSITAS. — Quia se unus solitarie vivens ceciderit, non habet sublevantem, aut consolantem se. Id quod fusiis etiam S. Bernardinus sequentibus verbis ostendit: Hoc docet Deus, scilicet sociabiles esse per naturam, quam ipse creavit; nam omnes quinque corporis sensus, videlicet oculos, aures, nares, et quasi omnia ejus membra, et venas, et ossa, et nervos multiplicavit; ut, quod unum non posset, aliud suppleret, ac per hoc virtus singulorum fortior in omnibus redderetur, dum unum alteri junctum esset. Nullum profecto in humano corpore membrum est, quod non egeat altero: patet de corde, quod cum nobilissimum membrum sit, minime vivere posset, nisi pulmo de aere subveniret: nec etiam ipse pulmo aerem contrahere posset, nisi ei cor vitam et motum administraret: et sic de cæteris membris considerandum est; nullum sibi satis est, nisi altero adjuvetur; hanc omnino ob causam reciproca inter homines exigitur communicatio: sic profecto in hominibus manifeste contingit, quia unus alteri necessarius est, ne deviat a via virtutum. S. BERN. *sent. in Do. Pent. ar. 1, c. 1.*

UTILITAS. — Nam, teste Seneca, non magis utilis est ager cum redditibus amplis, quam vicinus æqualis cum moribus bonis. Quia per societatem, si bona sit, magis quis accenditur, roboratur in bono, protegitur ab hostibus, et facilis a Deo exauditur, eique parcitur; cum Christus ipse dixerit: Si duo consenserint super terram, de omni re, quæcumque petierint, fiet illis a Patre meo. Et Deus Sodome propter decem justos parcere voluit. SENEC. *ep. xi.*

JUCUNDITAS. — Cum, teste Davide, bonum, jucundum sit habitare fratres in unum; tum propter jucunditatem pacis, et concordie; tum propter presentiam Christi, quam promisit illis, qui in nomine suo congregati fuerint. (MATTH. XVIII, 19.) Quod ipsum etiam confirmans S. Bonav. ait: Cum in itinere comes jungitur, via quidem non detrahitur, sed tamen de Societate comitis labor itineris levatur. (S. BOV. l. IV, *phar. c. xxii.*) Sed, et S. Ambr. Amicus fidelis, ait, solatium vitæ hujus est, ut habeas cui pec-

tas aperias tuum, qui tibi in tristibus compatiatur, in persecutionibus adhortetur. Facilis vox est, et communis: Tuus sum lotus, sed paucioris est effectus. S. AMBR. l. III, de ossit. c. XVI.

EQUITAS. — Cum, ut idem Seneca ait, Feras quoque videas convietu nostro mansuescere, si hominis contubernio diu pasta est. SENECA, l. III, de ira.

MEDIA

Consideratio infirmitatis alienae: sic enim cum sciamus, S. Scriptura teste, sensum hominis in malum pronum esse ab adolescentia sua, ultro incitabimur ad malam societatem studiosè vitandam, ne per exemplum malum sociorum vehementius ad lapsum impellamur. GEN. VIII, 23.

Consideratio infirmitatis propriae: sic enim, ut per alios fuleiamur et adjuvemur, bonorum nobis sociorum consortium providebimus, memores sententiae a Salomone prolatae: Frater qui adjuratur a fratre, quasi civitas firma. PROV. XVIII, 19.

Consideratio conditionis humanae: cum enim homo ex natura sua sit animal sociabile, atque adeo difficulter sine socio vivere possit, ratio dietat, honorum potius, quam malorum societatem esse querendam, cum, teste Siraicæ, omne animal diligat simile sibi et omnis homo simili sui sociari desideret.

Consideratio corporis mystici: id est, Ecclesiae; sic enim, ut nullum in corpore nostro putridum, et noxium membrum patimur, sed mox abscedimus; ita socios quoque malos, velut putrida et noxia membra ultro delestabimur, et a nobis, aliisque abcedemus. ECL. XIII, 19.

ASCETICA.

In primis nosse debet Asceta, cur hominum jucunda accidat societas: nimirum quoniam, quod secundum naturam est, jucundum est, ut homo homini, equus equo: hinc, et proverbialia celebrata sunt, quod aequalis aequali delectat, quodque semper a simili simile amatur. ANIST. l. I, Ebet. c. XI.

Nosse debet commoda, et fructus, qui ex societate hauriuntur: cumque in finem sententiam S. Gregorii ob oculos habeat dicentis: Pensate, queso, ubi erit patientia, si deest

quod toleretur? Ego Abel esse non suspicor, qui Cain non haberit. Boni enim si sine malis fuerint, perfecti esse boni non possunt, quia minime purgantur. Ipsa autem malorum societas purgatio bonorum est. S. GREG. l. IX, ep. XXXIX.

Nosse debet, quomodo societas bona adulatione distinguatur; id quod Plutarchus indicat, dicens: Principium amicitiae, ac stabilitas in similitudine studiorum, ac morum maxime consistit, earumdemque rerum omnino appetitio, aut aversatio, ob affectuum animi similitudinem, primo homines conjungit, ac continet; adulatio autem in vitio potius, et proprio comodo fundatur. PLUTARCH. ad Mansi, d. 1, n. 4.

Nosse debet, quomodo socii mali a bonis discernendi; quod sapienter Plutarchus assignat, dum ait: Una cavendi insidias occulte malorum ratio est, quod in promptu semper habenda sit memoria: Cum animi nostri pars una veritati et honestati dedita, rationi recte obtemperet, altera bruta sit, falsi appetens, incertisque obnoxia motibus, amicum semper meliori parti se accommodare, consiliarium, ac monitorem, instar medici sanitatem augentis, et conservantis: adulatorum (is est perniciosus sodalis) bruta, et cupiditatibus addicta parti se applicare, eaque pravis voluptatibus submittentis scabere, ac titillare, et a rectae rationis obsequio avertere. PLUTARCH. de diser. adul. et amici.

Nosse debet, cum quibus praecipue societas inveniunda sit; nimirum ut jungatur quis probatissimis quibusque senioribus. Hinc Seneca monuit, ante circumspiciendum, cum quibus edas, et bibas, quid edas, et bibas. (SENECA, ep. XI.) Melius vero id ipsum S. Ambrosius sequentibus verbis ostendit: Sequatur conversationis ecclesiae, ut adjungamur probatissimis quibusque senioribus: namque ut aequalium usus dulcior, ita senum tutior est, qui magisterio quodam, et ductu vitae colorat mores adolescentium, et velut murice prohibitis inficit. Namque si hi, qui sunt ignari locorum, cum solertibus viarum iter adoriri gestiunt, quanto magis adolescententes cum senibus debent novum sibi iter vitae aggredi, quo minus errare possint, et a vero tramite virtutis deflectere? nihil enim pulchrius, quam eosdem, et magistros vitae, et testes habere. S. AMBR. tom. I, offic. c. XLV.

Nosse debet, cur facilius malorum, quam bo-

norum exempla sequantur homines: nimirum quia licet firma et stabilia nobis faciamus proposita cavendi, ne a malorum torrente, in illorum rapiamur sequelam, vel mala ipsorum imitemur exempla, attamen, quia natura nostra ad vitium prona est, magna cum facilitate ab eodem attrahitur, et imbuatur. Idipsum Diodorus Siculus confirmat dicens: Declivis ad pejora callis est, descensum habens perquam facilem, quo factum, ut multi non exigua morum integritate praediti, occultis voluptatum blanditiis inescati, in deterrima saepe flagitia lapsi sint. Hinc Theodora meretrix coram praclarissimo Philosopho Socrate, quondam jactitasse legitur, se omnibus eum facili negotio destitutum discipulis, perversuram cunctos, inque suum attracturam consortium, sine ulla spe, a suis eos nunquam avellendi amoribus; cui sapienter Philosophus: Bene quidem dicis, quia tu ad declivem tramitem omnes rapis; ego vero ad virtutem cogo, ad quam arduus, et plerisque insolitus est ascensus. DION. sic. lib. XII, Biblioth. cap. XII.) Ut adeo recte dixerit S. Bernardus: Rerum natura sic est, ut, quoties bonus malo conjungitur, non ex bono malus melioretur, sed ex malo bonus contaminetur. S. BERN. SE. l. I, c. 1.

Nosse debet modum, quo mali bonos pervertunt; quem S. Gregorius his verbis indicavit: Unde bene per Salomonem dicitur: Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis; peccatores enim lactant, dum vel perpetranda mala blandimentis inserunt, vel perpetrata favoribus extollunt; an non lactatur peccator in desiderii animae suae, et qui iniqua gerit, benedicitur? difficile enim emendatur peccatum, quod linguis pravorum nutritur. (S. GREG. l. IV, mor. c. XXI.) Hinc alibi monet: Vigilanter debemus respicere, quod antiquus adversarius non solum per semetipsum, sed per eos etiam, qui nobis adherent, statum salagis nostrae mentis inclinare; ut enim cor nostrum sua persuasionem non subruit, ad hoc nimirum per linguas adherentium rapit. Duobus autem modis antiquus hostis tentare consuevit, ut videlicet corda tantum aut tribulationibus frangat, aut persuasionibus molliat. Idem l. III, mor. 1, c. VI.

Nosse debet, cur fugienda sint oculorum consortia; nempe quia, ut S. Bernardus sapienter advertit, per assiduitatem cito peccatur: saepe familiaritas implicavit; saepe occasione peccandi dedit: saepe quos vo-

luntas non potuit assiduitas superavit. (S. BERN. sent. in Dom. III, Pent. ar. 2, n. 2.) Et licet malorum sermo non statim officiat, semina tamen in animo relinquit, sequiturque nos etiam, cum discesserimus ab illis, resurrecturum postea malum, ut recte Seneca dixit.

Nosse debet, cur spiritualibus praecipue viris consortia humana vitanda sint: id quod Mansi his verbis indicavit: Non sine mysterio Levitis distincta a reliquis tribus non obtigit habitatio: Nec acceperunt Levitae aliam in terra partem, nisi urbes ad habitandum, et suburbana earum ad alenda jumenta, et pecora sua. (MANSI, d. XIII, n. 40.) Cur tribus haec locum non eligit sibi benepacitum? cur ad unum specialem restricta fuit? sequentem pro intento nostro quidam interpres rationem assignat, inquires: Expeditissima responsio est: sic enim vitae commoditatem facile secuti, se omnes in amoenissimas regiones contulissent: ad haec, nisi seorsum habitassent, qui peculiariter divino cultui dicati erant, verendum fuisset, ne vulgi vitis assuescerent; eorum enim moribus facile informamur, quorum assiduo utimur contubernio, atque convietu. JOS. XIV.

Nosse debet praecipua mala, quae ex mala societate sequuntur; et S. Bernardus sequentibus verbis enumerat: Propterea septem a nobis vitandi sunt mali; 1. Ne comprimamur ab eis. 2. Ne ab eis impediatur. 3. Ne demus eis malignandi occasionem. 4. Ne irriteamus eos. 5. Ne involvamur cum eis. 6. Ne bonorum auctoritas minuat. 7. Ut confundantur de malis. Sed, proh dolor! his plurimisque aliis efficacissimis non obstantibus rationibus, innumerabiles nihilominus se ab improbis decipi sinunt amicis. Unde Dionysius Carthusianus ait: Idcirco Deus frequenter, ac districte prohibuit filiis Israel consortia Chanaanorum, quae quia non vitaverant, in idololatriam inciderunt, sic nunc innumerabiles ad diversa peccata mortalia ex pravorum societate labuntur. (S. BERN. Sen., l. VI.) Id ipsum Drexelius sic confirmat. Nemo vitiosus non aliquid nobis vitium commendat, aut imprimi, aut nescientibus allinit: sunt vitia, quae commendantur exemplo: alia imprimuntur sermone, plurima aluntur conversatione. Tutissimum est, omnes suspectae vitae amicos sodales cavere, et discessionem ab iis mature facere. Et iterum paulo post: Viva vox et convictus ad docenda vitia, et

suavis et potens est persuasio; habet enim vim præcepti frequenter aspicit, audiri frequenter. Socium ergo improbum aut imiteris necesse est, aut infectoris; utrumque vitandum est, ne aut malis similis, aut multis inimicus fias. Malorum enim ubique plurimos invenies. DREX. in Nic., l. I, c. IX.

CONCEPTUS PRÆDICABILES.

Ex occasione thematis : *Homo quidam descendebat ab Jerusalem in Jericho, et incidit in latrones.* (Luc. x, 30.) Possunt mali socii latronibus comparari, uti olim S. Bernardus eos vocavit, cum adhuc juvenis a malis sociis ad scelus incitatus exclamavit : Latrones, Latrones. Et merito; 1. quia, sicut latrones plerumque in silvis et desertis locis se detinent, ita et mali socii habitant in iis locis, quæ Deus, Angeli, et Sancti sua custodia et auxilio deseruerunt, et in quibus non nisi bestiales homines habitant, nullus autem fructus bonorum operum reperitur. 2. Quia, sicut latrones clamoribus fallacibus, vel fistulis decipiunt homines, et in manus suas perducunt; ita mali socii fallacibus, et blandis sermonibus illaqueant, et in insidias suas præcipitant. 3. Quia, sicut latrones spoliant vestibus et divitiis; ita mali socii auferunt gratiam, una cum virtutibus et meritis. 4. Quia, sicut latrones sæpe vulnerant et omnino occidunt, ita et mali socii plerumque exitum et interitum animæ afferunt. Quæ omnia facile fusius explicari possunt.

Ex occasione thematis : *Prohibe pedem tuum a semitis eorum; pedes enim illorum ad malum currunt.* (Prov. I, 15.) potest ostendi, quomodo mali socii devitari possint, iis scilicet mediis, quibus latrones effugere solemus; nempe 1. vitando loca, in quibus habitant, id est, consortium eorum declinando, ne alioqui amando periculum in illo omnino pereamus. 2. Adseiscendo socios, ut, dum frater adjuvat a fratre, sit quasi civitas firma, atque adeo accessus latronibus non pateat. 3. *Contemptus rerum terrenarum*: cum cantet vacuus coram latrone visitor, et omnes lites ac tentationes etiam a malis sociis provenientes ex concupiscentiis, quæ militant in membris vestris, orientur. 4. *Præsidium militare procurando* id est, Cœlitum opem implorando. Quæ omnia quæ ratione in praxi usurpanda sint, fusius erit ostendendum.

Ex occasione thematis : *Surge, et fuge in Ægyptum,* (MATTH. II.) potest ostendi, quod

mali socii sint Herodianis militibus crudeliores. 1. Quia illi tantum vitam corporalem ademerunt; hi autem spirituale eripiunt. 2. Quia illi vi aperta, hi vero fraudulenti insidias circumveniunt. 3. Quia illi ad imperium Herodis, isti ad imperium demonis, mundi, carnis, interimunt innocentes. 4. Quia illi semel tantum hi toties occidunt, quoties ad actus turpes, et vitiosos invitant. Unde merito tanto magis sunt vitandi, quanto graviora damna inferunt.

Ex occasione thematis : *Fili mi, si te lactaverint peccatores, ne acquiescas eis: nec ambules cum eis.* (Prov. I, 10.) ostendi potest quomodo mali socii dignosci queant, videlicet ex diversis cuculis. Et 1. quidem *ex nigra*: per quam intelliguntur, qui ad nocturnas grassationes invitant, ideoque oderunt lucem, ut non arguantur opera eorum. 2. *Ex ruffa* per quam indicantur ii, qui per turpia colloquia, aut facta alios seducere conantur, quos ad exemplum S. Thomæ Aquinatis, et Josephi Patriarchæ, fugere oportet. 3. *Ex viridi, cum straminea corona*: per quam significantur potatores ad hospitiorum frequentationem, et immoderatum hantium invitantes, qui proin solliciti etiam vitandi; quia ex uno gulæ vitio innumera vitiorum agmina ad conflictum animæ producentur, teste S. Gregorio. 4. *Ex variegata*: per quam innuntur, qui stultis et falsis axiomatibus seducunt: qualia sunt, venialia peccata non magni faciendi: oportere se tempori, et hominibus accomodare: interponenda interdum curis gaudia: mendacis et negationibus honorem et famam defendendam: vulpianum eum vulpibus; devotionem Monachis et Monialibus relinquendam. Quæ proin, quam falsa sint, breviter ostendendum erit.

ALII CONCEPTUS.

QUALITAS. — Zizaniorum mentionem ingerenti, zelosi si illi occurrunt operarii, qui multa cum instantia Patrem familias inducere attentarunt, ut consentiret in zizaniorum eradicationem: *Vis, imus, et colligimus ea?* Quibus ille: *nequaquam: Ne forte colligentes zizania, eradicetis cum eis simul et triticum.* Sed quomodo? servis fortasse defecerant oculi, aut certe inter bonam malamque herbam discernere nesciebant? ita sane, si quidem granum bonum, semenque malum, dum crescere et pullulare incipiunt, adeo

sibi invicem assimilantur, ut perquam difficile sit ea discernere; ast mysterium contemplaturi per zizania malos intelligamus sodales, qui externam multe virtutis bonitatisque speciem preferentes, difficulter dignoseuntur, difficilius devitantur, id quod tamen facilius nobis factu fuerit, si S. Cyrillio paruerimus, dicenti: Profecto implator animam suam decipit, qui non cavendo contraria noxiis rebus semetipsam commiserit; ille autem tutius sibi consulit, qui circa malos semper infidus, species quascumque noxias extimescit. S. CYR. de sin. Cl.

UTILITAS. — Merito observandum est, quando non cœcus Evangelicus Christo propter illuminationis beneficium gratias egerit, quando suum recognoverit benefactorem, quando in terram sese prosternens, Salvatorem patriæ cultu honoravit? Postquam e Synagoga ex terminatus fuit: *Ejecerunt eum foras, et cum invenisset eum, dicit ei: Tu credis in Filium Dei? cui indilate illuminatus cœcus; Credo Domine, et prociens adoravit eum.* (JOAN. IX.) Ecce vobis expressum S. Cyrilli Alexandrini conceptum, iniquientis: Pharisei quidem illum prius cœcum ejiciebant, sed Christus eum suscipiebat. Tunc magis meruit cognoscere Christum, cum ejectus est de consortio inimicorum Christi. CYRILL. ALEX., l. in e. x. Jo.

DAMNUM SOCIETATIS MALÆ. — Seriam meretur ponderationem quoddam S. Cyrilli Alexandrini assertum iniquientis: Modus peccandi nondum apparuerat, cum homo unus tantummodo esset. Quando solus degebat Adam, nesciebatur in terris, quid esset peccatum; sed ut primum sociæ, et consortis suæ, seu conjugis mentionem fecit, in eodem pariter tempore sese divinæ transgressionis confessus est reum et culpabilem: Dixitque Adam: *Mulier, quam dedisti mihi sociam, delit mihi de ligno, et comedi.* Adeoque peccatum, quod innumerabilibus aliis, usque ad sæculorum finem committendis, barathrum patefecit, a malæ societatis culpa originem traxit: *Mulier, quam dedisti mihi sociam.* S. CYRILL., l. I, in Gen.

Cornelius a Lapide (ex Joannis Mauburni Abbatis Livriacensis Roseto I, c. III.) refert, cur variæ Religiones, a primævo, vel antiquo Fundatorum suorum spiritu degenerarint; id namque in Cluniacensibus per otium; in Cisterciensibus per negotia, seu (ut melius dicam) in nimia agrorum colendorum

occupatione; in Præmonstratensibus ob nimia Missarum et Chori onera; in Mendicantibus ex nimia cum sæcularibus familiaritate et conversatione accidisse asserit; juxta illud Psalmistæ: *Commixti sunt inter gentes, et didicerunt opera eorum.* (Ps. cv, 35.) Carthusiani præ cæteris in antiqua quæ semper et constanter perseverarunt observantia ob solitudinem, adeoque rigidam et austeram a sæcularibus sequestrationem. CORNEL. A LAP. in c. II. Osen. f. LXXXI.

Patriarcha Jacob ad Joseph dicebat: *Dormiam cum patribus meis;* instanter urgens, ut ossa sua postmodum in terram Chanaan in Hebron transportarentur, ubi requiescebant Abraham et Isaac. Ex quibus Oleaster hanc ad intentum nostrum infert doctrinam: Non solum in vita, sed etiam in morte, fugienda sunt malorum consortia. Poteritne efficacius quid in malæ societatis detestationem adduci. Porro idem auctor ad simile Josephi præceptum (*asportate ossa mea vobiscum*) sese reflectens, postea subdit: Audis hic, quam mala sit conjunctio malorum, ut non solum vivi, sed etiam defuncti justi cum eis commorari nolint. Neque his contentus idemmet auctor, ad Exodum digressus, dum translationem ossium Joseph a Moysè factam (*tulit quoque Moyses ossa Joseph secum*) considerat, sequens exinde elicit documentum, iniquis: Non æquo animo ferebant Sancti, inter impios requiescere: neque cadavera sua permittebant inter impios haberi. *Oleust.* in c. XLVII. Gen.

Ex variis S. Scripturæ locis colligimus, judicia olim ad urbium portas solita fuisse celebrari, ejus cæremoniæ diversas interpretes sacri adduxere rationes. S. Greg. ait: Ut urbem, in qua concorditer oporteret vivere, discordes minime intrarent. (S. GREG., l. II, mors 1.) S. Hieronymus non dissimilem his verbis causam adducit: In porta fuisse legitur judicia, ne agricola ad causam veniens, frequentia civitatis, et novitate terreteretur aspectu: quasi diceret, inconveniens erat, ut rustici in simplicitate gradientes, civium plerumque malitiose viventium turmis se immiscentes, sinceritatis, et naturalis ingenuitatis suæ incurrerent discrimen.

Genesis c. I, dicitur Creator in quinto die volatilibus et piscibus benedictionem suam impertisse: *Benedixit dicens: crescite, et multiplicamini.* Cur, obsecro, animalia terrestria, die sexto producta, benedictione ca-

ruere? Doctus quidam respondet interpres: An ideo forte animalibus sextæ diei non be-dixit Deus, quia inter omnia erat et serpens, cui post paululum erat ipse maledicturus? vere itaque *medicam fermentum totam mas-sam corrumpit*. Innumerabiles animalium erant productæ species et individua, et nihilominus unicus paulo post maledicendus, qui cum reliquis animalibus debebat, serpens, omni benedictione destituit Creatoris. Terrena privata sunt benedictione, inquit Anastasius Synaita, quoniam in eis erat serpens Evæ hostis, et contrarius, et futurus erat obnoxius execrationi. Voluit namque Dominus, vel ab ipso mundi principio docere, quantum præjudicium et damnum integræ honorum communitati afferat unicus impius et perversus. MANSI, d. x, n. 10.

Varie a viriis assignantur rationes, cur Salvator transfigurationi suæ in monte Thabor tres tantum voluerit adesse discipulo-rum suorum: cum enim per gloriosum hoc spectaculum eos in divinitatis fideique constantia inter cruciatus, et tormenta confir-mare voluerit, æquum omnino videri posset, omnes inibi deubuisse esse presentes. S. Joannes Damascenus ad nostrum peraccommode respondet intentum, inquiens: Omnes Christi amore præditi, sed unus pecuniæ studio fla-grans Judas, unus hic dumtaxat indignus erat, qui divinitatem spectaret. Ne autem Christus hanc Judæ publicære improbitatem, ne eum coram omnibus difflamaret, expediens judicavit tres tantummodo eligere ex omnibus, licet eum præjudicio aliquo cetero-rum octo. S. Jo. Damasc. de Transfi.

S. Petrus, cum Christus de Passione sua loqueretur dixit: *Absit a te, Domine, non erit tibi hoc*. At omniscius dæmonis subito frau-des technasque detegens, magna cum indignatione consultorem pessimum a se repulit: *Qui conversus, dixit Petro; Vade post me, satana; scandalum es mihi, quia non sapis ea, quæ Dei sunt*. Ast qualiter eum proboso sa-tanæ afficit titulo, qui non modo a dæmone obsessus non erat, sed et super infernum potestatem acceperat? Resp. Christum optime cognovisse inimici astutias, Petrum (quan-tumvis nihil hujusmodi advertentem), veluti suum adhibentis instrumentum, ea spe pleni-fore, ut per familiarissimum Christi discipu-lum, tamquam per omnipotens medium, Christus ab imminente retraheretur morte. Eandem versipellis adhibuit machinam in ipsa nocte mortis Christi, antiq̄ue artis insi-

dias repetens, qui ut Christi mortem præpe-diret, Pilatum a ferenda mortis sententia dimovere conatus est per uxorem: *Multa passa sum per visum hodie etc.* At differentiam notate in verbis Christi; dæmoni namque ipsi se ad idololatriam provocanti in monte respondit: *Vade Satana*: ad Petrum autem ait: *Vade post me Satana*: moxque subdit: *Scandalum es mihi, non sapis ea, quæ Dei sunt*: incomparabiliter enim quocumque dæ-mone pejor est, vel unicus socius malus. Nulla pestis est perniciosior ad nocendum, inquit Boetius, quam familiaris inimicus. MANSI, dis. x, n. 9.

Suppliciorum Passionis Christi gravissi-mum fuit, quod intulerunt spinæ, utpote caput, partem corporis præ reliquis magis sensitivam lædentes; cum itaque juxta in-fallibilem veritatem nostra Christum trans-figerint peccata (*siquidem propter scelus populi mei percussit eum*) concludere possumus, gra-vissima omnium scelera esse, maximumque Salvatori inferre tormentum, illa, quæ in pravis societatibus ad perversorum sodalium impulsum admittuntur; quia, teste Nahum, *sicut spinæ se invicem complectuntur, sic convivi-um eorum pariter potantium*. *Ibid.* dis. XII, n. 8.

Jacobus Patriarcha Mesopotamiam petens, quadam vice nocturnis præventus tenebris, in nuda terra quietem cepit. Querunt inter-pretres sacri, cur non intravit Luzam, proxime ad eum locum situatam civitatem, ubi indubie commodum reperisset hospitium, maxime eum opulenti patris esset filius, et verisimile videatur, ipsum quoque sufficien-tes secum pro itinere contulisse expensas? Respondit Josue Hebræus apud Lyrannum: *Nocte hospitabatur in campis, suspectos habens habitatores civitatum propter eorum malitiam*. Ne igitur admiremini, quod caelum ipse fue-rit contemplatus apertum, quod sealam cere-lestem, perque eam gradientes conspexerit Angelos, quod cælestes habuerit apparti-tiones et revelationes; qui enim a consortio creato alieni degunt, maxime inter omnes divinatorum participes facti sunt favorum. *Ibid.*, n. 6.

Surdo, simulque muto sanitatem imperituras Salvator, *apprehendens eum de turba seorsim, misit digitos suos in auriculas ejus*. Digiti illa denotabant, quæ Christus misero infun-debat Spiritus S. dona: *Dexteræ Dei tu digi-tus*. Notate Mysterium: quando Deus suas ab aliqua anima vult exaudiri inspirationes,

linguamque in divinas resolvi laudes, ante omnia ipsam a turba, a conversatione, a malorum separat sodalium commerciis. Væ surditati illi, inquit S. Augustinus, quando non audiebam te. S. Act., c. III, *solit*.

Petrus Berchorius inter cætera ait: Vox unius si sit dissona, multorum bene canentium turbat harmoniam. Audias musicorum chorum tam suave canentem, ut cum oeci cælestis symphoniam referat, tum eorum, qui coram adsunt in terris, totos animos abripiat, et suspendat; fit, ut unus quidam a tono cadat, et a justa mensura deerret, illius absurdo cantu tota musices symphonia solvitur, tota suavitas vitiat! vox unius dissona multorum bene canentium turbat harmoniam. Sic in choro communitatis unus malus pacem plurimorum solvit, facitque non solum domorum privata, sed et regno-rum publica dissidia, atque ut non Conven-tum modo, verum etiam Ordinum amplis-simorum disciplina religiosa corrumpat. BEA-CHORIUS, l. II, c. XX, n. 8.

Exodi cap. xxx, 10, dicitur: *Et deprecabitur Aaron super cornua altaris semel per annum, in sanguine quod oblatum est pro peccato, et placabit super eo in generationibus vestris*. Pagninus prima verba sic reddit ex Hebræo: *Et expiabit Aaron super cornua ejus, hoc est, altaris*; Ubi sacro ritu latera aræ mundare summus Sacerdos jussus fuit. Oleastro novus accidit hic ritus, quarit adeo, cur mandari debuerint cornua, sive extrema latera altaris Deo consecrati, dicens: Quid, quæso, altare peccavit, ut sanguinis expia-tione indigeat? Respondet: Contagiosa valde sunt peccata nostra, ut non solum nos contaminent, sed etiam sancta Dei; nam quæcumque peccator tangit, etiamsi sacerdos sit, immunda reddidit. Illa ergo vetus aræ, quoniam tangebatur a sacerdote, qui, quod homo esset, non semper absque omni pec-cato erat sanguine expiari, et mundari debuit. Tam virulentum est malæ vicinitatis contagium, ut in ipsas Dei sacras aras se diffundat corruptorum morum pestis. *Oleast. apud Nys. § 2, in D. XIII, Pent.*

SOCIETAS BONA. — Fertur paucis abhinc annis inter viros vere Religiosos, spiritu fer-ventes, hæc controversia ventilata, qua via, medio, modo, aut methodo quis citissime et certissime ad apicem perfectionis, et sancti-tatis pervenire possit? varii in varias abiere sententias. Primus nihil efficacius ad perfec-tionem conducere affirmavit, quam jugi ora-

tionis inhærere; hanc esse elevationem mentis in Deum, qua homo velut cæli civis cum Deo consuescat, et familiarissime sermone-tur; atque huic ferventer, et constanter in-sistendo plurimos ad sublimem sanctitatis gradum conscendisse: nam, ut auro ore S. Chrysostomus dixit; is novit recte vivere, qui novit recte orare. Alter brevissimam, ac certissimam, viam crucis assignavit, morti-ficationem Christi in corpore nostro circum-ferendo; atque hæc nos ducere sanguinolenta Christi vestigia. Tertius his longe sublimis et sanctius duxit, in conversionem anima-rum incumbere, quia, juxta S. Dionysium, divinarum omnium divinissimam est, ooperari Deo in salutem animarum, pro iis se totum, vilam, et sanguinem profundere; hinc divino fretus oraculo adjunxit: *Majo-rem charitatem nemo habet, quam ut animam suam ponat*. Quartus se rem acu tetigisse ar-bitratus, omnem perfectionem in contemptu rerum terrenarum, et voluntaria paupertate collocatam esse dicitabat, juxta illud Salva-toris consilium adolescenti Frangelico da-tum: *Si vis perfectus esse, vade, vende omnia, quæ habes etc.* Post hæc tam varia, tam dis-sita, tam diversa Patrum suffragia, senior quidam spiritu Dei plenus assurrexit, qui, ubi prædictas omnes aliorum sententias soli-de refutasset, hæc suam edixit: nullum medium potentius ad perfectionem, nullum remedium præsentius ad omnes defectus et imperfectiones extirpandas, ad omnem sancti-tatem quam citissime et certissime conse-quendam, quam viris perfectionis consues-cere, cum iis commorari, colloqui, conversari, secundum illud Regii Vatis: *Cum sancto sanctus eris, et cum viro innocente innocens eris, et cum electo electus eris*. ENGELG. in festo B. Visit.

MISCELLANEA.

SOCIETAS BONA. — Omnium societatum nulla præstantior, nulla firmiter est, quam viri boni, moribus similes sunt familiaritate conjuncti. *Se. epist. II.*

Nulla res magis animos inhonestos, et in pravum inclinabiles revocat ad rectum, quam bonorum virorum conversatio. Paulatim eam descendit in pectora, et vim præ-ceptorum obtinet, frequenter aspicit, frequen-ter audiri. *Ibid.*

Apollonius Tyanæus hoc unum a diis

petisse fertur : Nosse bonos, malos vitare. ALEX. *ab Alex.*, l. IV, c. VII.

Aristippus interrogatus, quid in vita maxime admirandum esset respondit? Vir bonus inter improbos. STOB. s. XXXV.

Themistocles Dux Atheniensis prædium venale proponens jussit a præcone addi : Et vicinum habet bonum. PLUTAR. *in polit.*

Dentices pisces societatis tam amantes sunt, ut non ferant a gregalibus suis se separari, atque hac mutua societate se contra piscatores tentur : nam ubi hi cibum demiserint, congregati, et in orbem consistentes circumspiciunt, et quasi signo dato admonent, ne propius accedant. Accidit autem, ut interdum solivagus quispiam haurum devoret, ac proin solitudinis suæ penam morte luat. FAB. *conc.* VIII, *in Dom.* 1, *post. Pas. h. lit. C.*

SOCIETAS MALA. — Sturnus cum didicisset hæc verba : Cave tibi a mala : eaque frequenter cecinisset, tandem alii sturnis se adjungens in aucupis retia incidit; ubi advertit, se monitum suum suo damno non servasse. MAJOL. *coll.* 1. *Can.*

Versat nos, inquit Seneca, et præcipitat, traditus per manus error, alienisque perimus exemplis. Nemo sibi tantum errat, sed aliis erroris causa, et auctor est. SENECA *apud Drex.* *in Nicet.*, l. I, c. IX.

Unicus socius plures interdum corrumpere potest;

Sicut Grex totus in agris,
Unius scæbie cadit, et porrigine porci.
Uvaeque conspecta livorem ducit ab una.
JUV. SAT. II.

Sumuntur a conversantibus mores, sicut Seneca, et ut quædam in contactos vitia transiliunt, ita animus mala sua proximis tradit. SENECA, l. III, *de in c.* VIII.

Ergo vitæ cum quidam pater stemmata nobilis et senex, duos filios in lacu se natando exercentes aspiceret, subito eorum alter in voraginem incidit, cumque frater ei succurere vellet, etiam ipsum secum in profundum traxit. Idem sæpe malis sociis evenit. ENGELER. *in ead. sect. Epiph.*, § 3.

NECESSITAS. — Nullius rei sine socio jucunda possessio est. SENECA, *ep.* II.

Si quis est, qui congressus, et societates hominum ferre non potest, aut nullo egeat, quod seipso contentus sit, is profecto in parte civitatis non est habendus. Ita vel bel-

lua, vel Deus putandus est. ARIST., l. I, *de republ.*

Fac nos singulos, inquit Seneca, quid sumus? prædæ animalium, et victima, ac vilissimus, et facillimus sanguis. Quoniam cæteris animalibus in tutelam sui satis virum datum est. Quæcumque vaga nascuntur, et actura vitam segregem, armata sunt; hominem imbecillitas eingit, non unguim vis, non dentium terribilem cæteris fecit. Nudum, et infirmum societas munit. SENECA, l. IV, *de benef.*, c. XVIII.

AXIOMATA.

Qui tangit piecem, inquinabitur ab illa. *Ecc.* XIII, 1.

Homo homini lupus. Homo homini dæmon. GRANAT, s. CXLIII, *loco com.*

Comes facundus pro vehiculo est in via. *Se. in prov.*

Scabiosa ovis totum inficit gregem. *Se. ep.* II.

Nulla sine socio jucunda possessio.

Frater, qui adjuvatur a fratre, quasi civitas firma. *Prov.* XVIII, 49.

AUCTORES.

Hieremias Drexelius in Niceta, l. I, c. XIX.

Henricus Engelgrave in cælo Empyreo in festo Epiph.

Joannes Busæus in Panario V. Societas mala.

Discipulus concion. LVI.

Matthias Faber, p. 3, operis tripartiti variis in concion.

Ludovicus Granatensis in locis com. f. 243.

Laurentius Beyerlink in theatro vitæ hum. V. eodem.

Josephus Langius in Polyanth. V. eodem.

SOLATIA SPIRITUALIA.

PROEMIUM.

Quantopere hujus etiam Tituli tractatio sit necessaria, ex eo facile colligitur, quod, cum, teste S. Scriptura, omnes homines oporteat per multas tribulationes introire in regnum Dei, merito solatio roboreque indigere credantur, ad ejusmodi tribulationes æquo patientibus animo sufferendas. Etsi vero spiritualibus ejusmodi solatiis passim scateant libri utilissimi Asceta-

rum, quia tamen idem, vel ad manus non habentur, vel ob fusiorem tractationem legere non cuique vacat, visum est opera pretium me facturum, si in compendium similia solatia redigantur, quod cum ab antiquo aliquo Auctore impresso quidem, sed sine nomine, percommodè præstitum repererim, ea ipsa solatia, eisdem pene verbis, licet mutato ordine, Lectori communicanda censui. Fateor quidem, ea satis succinctè fuisse proposita, sed quia hæc non cuivis, sed sapienti Lectori suggero, facile is eorum sensum et energiam capiet, aliisque simplicioribus fusiis explicare et suggerere poterit. Dividetur autem hic Titulus in tria capita, quorum primum solatia Religiosis præcipue convenientia; alterum secularibus potissimum aecomodata; tertium utrisque servientia continebit.

CAPUT I.

SOLATIA PRO RELIGIOSIS.

Circa difficultatem in virtutibus acquirendis.

Quia virtus secundum naturam vitia vero inimica et infesta, teste Seneca, quid autem facilius relinquere, quam inimicum?

Quia vitia faciunt contemptibilem; quis non ultro deserit deprimementem se?

Quia ut anima justi est cælum, teste Bernardo, ita anima peccatoris infernus ob vitia; velut diabolus, ob tenebras ignorantia, ob ignem prave concupiscentia; quis infernum non ultro fugit, et libenter, ac facile?

Quia angusta est via, quæ ducit ad vitam, eo quod angusto initio incipitur, sed processu temporis ineffabili delectationis dulcedine dilatatur. Hinc Salomon : Ducam te per semitas æquitatis, quas cum ingressus fueris non ardebuntur gressus tui, et currrens non habebis offendiculum.

Quia quemadmodum minuta lumina claritas solis obscurat, sic dolores, molestias, injurias, virtus magnitudine sua elidit, et primit.

Circa carentiam prælationis Ecclesiasticæ.

Quia, teste Gregorio, si perversa perperant; tot mortibus digni sunt, quot ad subditos suos, perditionis exempla transmittuntur.

Quia, si sanguinem Christi in vase fictili commendatum haberes, an non in discrimine tanto sollicitus esses, si sæpe illud vas

tecum portare deberes? quanto magis, quando anima pretioso sanguine emptæ commendata sunt.

Quia Benedictus XII. Papa dixisse fertur : Creditur Papatus aliquid magni esse, cum sit nihil; nam postquam fuimus in isto stato, numquam habuimus unam horam jucundam, nec habere intendimus usque ad mortem nostram; quid erit ergo minor dignitas?

Circa paupertatem voluntariam.

Quia, sicut arbor tempore hyemis denudata vestitur floribus in vere : ita anima in hoc mundo, et hac vite hyeme spoliata rebus terrenis, induetur in altera vita veste gloria.

Quia Regnum cæli promissum est pauperibus, cur ergo tristis es, tanto promisso cum sis dives?

Quia, si miraris divitias illius, qui castra emit et arces, cur non magis paupertatem, quæ majora operatur? Hinc S. Augustinus : Non displiceat paupertas tua, nihil ea potes ditius invenire; vis noscere, quam locupletis sit? cælum emit. Et alibi : In charitate pauper est dives; sine charitate omnis dives est pauper. Charitas est divitiarum pauperum in temporalibus ditissima. Et S. Leo : Semper inquit, dives est Christiana paupertas, nec pavet in isto mundo indigentia laborare, cui donatum est, in omnium rerum Domino omnia possidere.

Quia si gauderes, quod pro uno obolo centum aureos reciperes, cur non magis, quod pro rebus temporalibus centuplum sit promissum?

Quia, sicut calix aureus, si ab omni corpore, quod sub cælo est, evacuetur, etiam ab aere naturaliter sursum ascenderet; ita multo magis anima, si a creaturis sit libera.

Quia, si gauderes, te ad subsellia Imperatoris Senatus evectum esse, cur non magis gaudebis, te per paupertatem cum Apostolis judicem mundi constitutum?

Quia paupertas sola proprie quietem animo præstat; hinc Seneca : Quietissime vivent homines si hæc duo tollerentur, meum ac tuum. Redige te ad paucæ, ex quibus carere non possis; inest paupertati, sine qua nihil est jucundum, securitas. Et S. Gregorius : Magna, inquit, est securitas cordis, nihil concupiscentia habere sæcularis; qui